

11. "Master class in cryptology: why must we study it?", available at: https://24tv.ua/ukrayina_tag1119 (access date March 10, 2018).

12. Ministry of Finance of Ukraine (1999), The order of the Ministry of Finance of Ukraine "Chart of Accounts of accounting for assets, liabilities and business transactions of enterprises and organizations" dated November 30, 1999 no 291, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (access date March 10, 2018).

13. Vyhivska, I. M. (2014), "Electronic money in the system of management of financial resources of the enterprise: accounting aspects", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, no. 3 (44), pp. 173–175.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Тернопільського національного економічного університету П.Р. Пуцентейло

УДК 336.71
JEL Classification G210

Волощук В.Р.,
канд. екон. наук, кафедра фінансів,
банківської справи та страхування,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
Кацан А.М.,
здобувач ПДАТУ,¹ начальник відділення
Хмельницької філії АТ «Укресімбанк»
в м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Voloshchuk V.R.,
cand.sc.(econ.), department of
finance, banking and insurance,
State Agrarian and Engineering University in Podilla,
Katsan A.M.,
postgraduate student of the SAEUP,
head of the department of Khmelnytsky branch of
JSC "Ukreximbank" in the city of Kamyanets-Podilsky

CURRENT STATE AND DIRECTIONS FOR ACTIVATION OF BANK LENDING IN UKRAINE

Постановка проблеми. Головним елементом сильного економічного середовища має стати розвиток кредитної діяльності банків, що впливає на забезпечення незалежності держави та реалізацію національних інтересів в умовах глобалізації. У стимулюванні відтворювальних процесів в економіці важливу роль відіграє банківський кредит як основне джерело забезпечення грошовими ресурсами поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Однак низка питань, пов'язаних із банківським кредитуванням потребує більш ґрунтовного дослідження з врахуванням тенденцій розвитку економіки. Так активізація банківського кредитування в Україні викликає необхідність розширення асортименту кредитних продуктів, запровадження нових технологій обслуговування клієнтів, освоєння нових ринків збуту банківських послуг, що можливе лише за умови глибокого вивчення практичних аспектів державної підтримки та розробки кредитної стратегії банку.

¹ Науковий керівник: Місюк М.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наявність і різноманітність наукових праць, які висвітлюють питання кредитної діяльності банків на розвиток економіки країни, а також критичних точок зору свідчать про те, що окреслена проблема актуальна, оскільки сприяє забезпеченню динамічного економічного росту.

Так, дослідження Жукової Н.К., Островської Н.С. присвячені загальним закономірностям розвитку ринку банківських кредитів України в сучасних умовах [6; 9]. Дзюблук О.В. проведено аналіз основних проблем розвитку вітчизняного ринку банківських послуг та пошук шляхів удосконалення існуючих банківських продуктів і запровадження новітніх банківських послуг [4]. Коваленко М.М. проведено оцінку сучасного стану використання інструментів грошово-кредитного регулювання в контексті стимулювання процесу кредитування реального сектору економіки банківською системою України [7]. Воронченко О.В. розглядає проблеми державної підтримки фінансового забезпечення реального сектору економіки [1]. Данилишин Б. визначає проблеми активізації кредитування [3].

Слід відмітити, що автори віддають належну увагу аналітиці, стану та проблемам кредитної діяльності банків на певних етапах економічного розвитку. Разом з тим, незважаючи на численні наукові здобутки та накопичений практичний досвід щодо розвитку банківського кредитування, залишається низка недостатньо досліджених питань, які потребують додаткового вивчення та аналізу. Зокрема, відсутній механізм підвищення доступності банківського кредитування; потребують подальшого вивчення питання формалізації впливу банківського кредитування на розвиток економіки та банківської системи; з розвитком суспільно-економічних відносин та поглибленням глобалізації виникає необхідність визначення напрямів активізації банківського кредитування для реалізації Стратегії держави у банківському секторі, яка базується на цілях економічного зростання.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення тенденцій, проблем та напрямків активізації банківського кредитування як одного з основних факторів забезпечення розробки кредитної стратегії банку та сталого розвитку реального сектору економіки. Вказана мета визначила низку завдань, що потребують вирішення: узагальнити тенденції банківського кредитування в Україні; систематизувати основні способи підвищення доступності кредитування; виокремити можливі напрями активізації банківського кредитування та реалізації кредитної стратегії банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна наука довела, а господарська практика підтвердила, що кредит є універсальним інструментом розподілу й перерозподілу національного доходу, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, вирівнювання рівнів рентабельності підприємств на основі переливу капіталів, що сприяє прогресивним структурним зрушенням у національній економіці. Банківське кредитування та отримання відсотків за кредит є важливим джерелом одержання прибутків банку, а також виступає одним з головних джерел фінансування діяльності підприємств у ринковій економіці. Від того, наскільки добре банки реалізують кредитні функції, залежить економічне становище, оскільки банківські кредити сприяють появі нових підприємств і збільшенню кількості робочих місць та забезпечують економічну життєздатність [9].

Роль банківських установ як основних суб'єктів на грошово-кредитному ринку визначається їхніми можливостями залучати тимчасово вільні грошові кошти та спроможністю ефективно використовувати акумульовані ресурси для задоволення фінансових потреб реального сектора економіки з метою забезпечення безперервності індивідуального кругообігу капіталів підприємств. Саме від здатності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами значною мірою залежать перспективи подальшого зростання вітчизняної економіки.

З метою визначення ролі банківського кредитування у забезпеченні відтворювального процесу розглянемо поточний стан вітчизняної системи банківського інвестиційного кредитування. Потенціал зростання обсягів банківського кредитування тісно пов'язаний з поточним станом реального сектору економіки і провідними тенденціями його розвитку протягом останнього періоду. Проаналізуємо обсяги надання банками кредитних ресурсів в економіку України на основі даних табл. 1.

Як видно із даних табл. 1, протягом аналізованого періоду спостерігається суттєве зростання питомої ваги короткострокових кредитів, якщо станом на кінець 2010 року питома вага кредитів на термін до одного року становила 33,1 % від сукупного кредитного портфеля банків, то у 2017 р зросла до 39,9 %, що вказує на нестачу коштів для операційної діяльності підприємств. Питома вага кредитів в іноземній валюті в кредитному портфелі банків дещо зменшилась, але залишається високою 43,9 %, що свідчить про високий рівень доларизації економіки та потенційні курсові ризики для банків та позичальників.

За аналізований період можна виділити наступні тенденції банківського кредитування: починаючи з 2010 року і до 2014 року спостерігаємо зростання обсягів кредитування, у 2015-2016 роках зниження, а у 2017 році повернення до рівня 2014 р., тобто реально підтверджується стагнація кредитного ринку практично за останні п'ять років.

В загальному сукупний кредитний портфель практично залишився без змін, а кредитний портфель суб'єктів господарювання знизився, спостерігаються такі явища, як розвиток небанківського кредитування та перетікання капіталу на нерегульовані ринки. Це не лише стримує активізацію

кредитування, а й створює додаткові ризики для фінансової стабільності та грошово-кредитної політики.

Таблиця 1

Кредити, надані резидентам банками України у розрізі видів валют і строків погашення за 2010-2017 рр., млн грн

Рік	Всього	у тому числі за строками			у тому числі							
					у національній валюті				в іноземній валюті			
		до 1 р.	1-5 років	більше 5 років	всього	у т. ч. за строками			всього	у т. ч. за строками		
						до 1 р.	1-5 років	більше 5 років		до 1 р.	1-5 років	більше 5 років
2010	732 823	242772	275605	214446	395504	173845	171949	49709	337319	68927	103655	164737
2011	801 809	297422	301002	203385	478596	218240	200142	60214	323213	79182	100860	143171
2012	815142	344237	294511	176394	515580	255556	194559	65465	299562	88681	99952	110929
2013	910782	426082	310739	173961	602776	325299	203671	73805	308006	100783	107068	100156
2014	1020667	413045	390343	217280	547987	264828	210789	72370	472680	148217	179554	144909
2015	981627	437977	329593	214057	433826	214908	147287	71631	547802	223070	182306	142426
2016	998682	350475	389798	258409	504999	163398	224595	117005	493683	187076	165203	141404
2017	1016657	405718	342147	268792	570627	285338	178959	106330	446031	120380	163188	162462
Структура кредитування у 2017р.,%	100	39,9	33,7	26,4	56,1	28,0	17,6	10,4	43,9	11,8	16,1	16,0
Відношення 2017 р. до 2010 р.,%	138,7	167,1	124,1	125,3	144,3	166,3	104,1	213,9	132,2	174,6	157,4	98,6

Джерело: побудовано авторами на основі даних [2]

Б. Данилишин вважає [3], що стагнація банківського кредитування зумовлена низкою чинників, серед яких:

Перший фактор – недостатня впевненість як бізнесу, так і банків у стійкості зростання економіки. Керівники підприємств дуже добре пам'ятають про складнощі з погашенням кредитів, які вони відчували під час кризи 2014–2015 років, а також про те, яких зусиль довелося докласти, щоб своєчасно обслуговувати і погашати банківські позики. Банки своєю чергою адаптують свою роботу до посткризових реалій – підвищені вимоги до позичальників, знижені ризик-апетити. Практично всі банки почали більш пильно стежити за рентабельністю своєї роботи. Тобто наслідками кризи стало більш консервативне ставлення до кредитування як з боку банків, так і з боку позичальників. Криза показала, що було чимало банків, які практикували надмірно ризикований підхід до кредитування і фокусування на отриманні миттєвого прибутку. Тепер банки дуже вимогливо підходять до оцінки бізнес-проектів потенційних позичальників, до ціни і ліквідності пропонованого забезпечення за позиками. Ці самообмеження стримують зростання кредитування. Але банки нескладно зрозуміти – вони не мають права ризикувати, видаючи кредити з сумнівними перспективами повернення. Та й Національний банк більше не дозволить фінустановам провадити колишню ризиковану політику – прямі витрати на дозвіл банківської кризи склали 14 % ВВП.

Другий – високий рівень закредитованості підприємств, який спостерігався у докризовий період, призвів до рецесії балансів. Річ у тім, що на відміну від неокласичної теорії, яка передбачає, що приватні корпорації завжди максимізують прибуток, у рамках концепції рецесії балансів передбачається, що у відповідь на загрозливе погіршення балансу, компанії мінімізують боргове навантаження. У нас, у відповідь на різке погіршення стану своїх балансів у 2014–2015 роках, підприємства зменшили залучення кредитів і активізували погашення наявних боргів за позиками.

Третій – внаслідок економічної кризи зріс рівень взаємної недовіри між банками і позичальниками. Тому чимало потенційних позичальників переключили свою увагу з кредитів на інші джерела фінансування. Або ж були змушені відкласти заплановані інвестиційні проекти, а в деяких випадках – відмовитися від них. Багато підприємств, які стабільно працюють, почали здійснювати інвестиції за рахунок власних коштів. Економічна ситуація зробила відношення до банківського кредитування більш консервативним – як з боку банків, так і з боку самих підприємців вони поки не поспішають вплутуватися в борги. Під час кризи в моду увійшли інші напрямки фінансування [5].

Четвертий – обсяг проблемних кредитів, як і раніше, досить високий. Рівень захисту як прав кредиторів, так і прав позичальників, залишає бажати кращого. Невисока якість кредитних портфелів банків призводить до збільшення витрат, пов'язаних з непрацюючими кредитами. Банки змушені

збільшувати резерви під кредитні ризики, наслідком цього стає заморожування частини ресурсів, які могли б стати джерелом кредитів. Серйозний обсяг токсичних активів протидіє зменшенню відсоткових ставок за кредитами. Нинішній рівень неблагонадійних кредитів визначає для банків обмежений рівень прибутковості і підвищені вимоги до розміру капіталу.

П'ятий – інфляція. Напевно, немає кращого мотиву для зменшення ставок за банківськими кредитами, ніж зниження темпів зростання цін – саме «інфляційна складова» є ключовою у відсоткових ставках за банківськими кредитами. І саме ця складова в структурі відсоткових ставок здатна гнучко і динамічно збільшуватися або зменшуватися, реагуючи як на поточний рівень цінової динаміки, так і на інфляційні очікування. Але, аналізуючи нинішню ситуацію в нашій країні, можна погодитися з тим, що тут проблема не тільки в монетарній площині. В Україні зараз інфляція витрат, придушення якої лише за допомогою інструментарію, що знаходиться в розпорядженні НБУ, навряд чи можливо.

Важливим методом сприяння економічному зростанню має бути активізація кредитування банками суб'єктів господарювання. Проте вплив банківського сектору на інвестиційну активність підприємств залишається незначним. Частка кредитів банків та інших позик серед джерел капітальних інвестицій скоротилась у першому півріччі 2017 року до 5,2 % порівняно з 8,1 % за аналогічний період минулого року. Підприємства реалізують інвестиційні проекти переважно за рахунок власних коштів, чому сприяє їх прибуткова діяльність – зокрема великі та середні підприємства за січень-вересень 2017 року отримали додатний фінансовий результат у сумі 368,6 млрд грн, що на 36,3 % більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Відновлення економіки вимагає повноцінного забезпечення фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. Основними джерелами підтримки суб'єктів господарювання виступають кредитні ресурси вітчизняних банків та закордонні інвестиції і запозичення. І коли великі суб'єкти господарювання намагаються залучити кошти за кордоном, у тому числі на іноземних фондових майданчиках, то малий та середній бізнес змушений орієнтуватися насамперед на свої сили.

Банківські установи продовжують достатньо обережно ставитися до активізації нарощування кредитування. Обсяги коштів на коррахунках в банках, які у поточному році коливаються переважно в межах 35-58 млрд гривень, свідчать про наявність потенційних можливостей до кредитування [8]. Це пов'язано насамперед з:

- високими ризиками кредитування, що передусім визначається недостатністю платоспроможних позичальників;
- альтернативністю, якою користуються банки, і яка стосується можливості купівлі депозитних сертифікатів НБУ та вкладення коштів в державні цінні папери, що за своєю суттю вважаються безризиковими;
- невідповідністю між строками, на які залучаються депозити та потребами у довгострокових кредитах;
- недосконалою системою захисту прав кредиторів та «непередбачуваністю» рішень судових органів тощо.

Сьогодні дедалі більше загострюються питання зменшення реальної вартості проблемних активів, юридичних аспектів реалізації заставного майна, розробки механізму державних аукціонів щодо викупу майна, яке перебуває у заставі, співпраці банків з колекторськими агентствами та компаніями з управління проблемними кредитами. Незалежно від моделі продажу проблемних активів, які можуть бути обрані менеджментом банків, залишаються актуальними гострі питання, які потребують нагального вирішення, зокрема – створення й реалізації механізму фінансування викупу проблемних активів шляхом поєднання інтересів усіх зацікавлених сторін та розроблення відповідного нормативно-правового забезпечення здійснення таких операцій.

Іншим проблемним питанням, вже для позичальників, під час отримання кредитів виступають досить високі відсоткові ставки за кредитами. Хоча середньозважені ставки за новими кредитами в національній валюті сектору нефінансових корпорацій у вересні 2017 року становили лише 14,5 % та в іноземній – 7,1 %, доступ до кредитів мають не всі потенційні позичальники, оскільки відсоткові ставки визначаються банками індивідуально щодо кожного позичальника. Наприклад, підприємствам у сфері сільськогосподарства кредити в національній валюті надавались під 17,8 % річних, добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 20,7 % річних, транспорту – 14,1 % річних, переробної промисловості – 14,0 %, оптової і роздрібною торгівлі – 14,4 % річних. Тобто банки можуть надавати преференції щодо кредитування конкретних позичальників, розраховуючи на власні кредитні можливості та ураховуючи фінансовий стан позичальника.

Крім того, останнім часом активізувалося кредитування небанківськими фінансовими установами. І хоча це кредитування стосується переважно фізичних осіб – певна частка «клієнтури» банками втрачається. Наприклад, за даними Нацкомфінпослуг, наприкінці I півріччя 2017 року залишок заборгованості за кредитами кредитних спілок становили 1,87 млрд грн, обсяг виданих кредитів кредитними установами-юридичними особами публічного права – 8,76 млрд грн, ломбардами – 8,38 млрд гривень.

Тобто, відновлення процесів кредитування за прийнятними відсотковими ставками потребує комплексного врегулювання і стосується як необхідності підтримки реального сектора економіки з боку держави, так і стимулювання банків до надання кредитів. В цьому напрямку дієвими можуть бути наступні кроки:

1. «Контрольована емісія» або підтримка довгострокової ліквідності.
2. Захист прав кредиторів.
3. Позасудове врегулювання спорів.
4. Реформування системи бюро кредитних історій.
5. Удосконалення механізмів банкрутства.
6. Державна підтримка кредитування.
7. Визначення Стратегії розвитку державних банків.
8. Удосконалення роботи з малими банками.

Радою Національного банку України на 2018 рік та середньострокову перспективу визначено, що «з метою хеджування ризиків зміни умов ліквідності в середньостроковій перспективі Національний банк розгляне можливість проведення процентних тендерів з рефінансування на термін до п'яти років з плаваючою ставкою». Вказане може сприяти стимулюванню кредитування передусім за умови наявності у позичальників відповідних проектів, або відповідних кредитних програм у самих банків.

У минулі роки в Законі України «Про банки і банківську діяльність» визначалася можливість роботи в Україні спеціалізованих банків.

До таких банків можна віднести *публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпортерський банк України»* – універсальна фінансова установа, 100% статутного капіталу якої належать державі. Незмінно входить до групи найбільших банків України, обслуговує значну кількість українських підприємств-експортерів приватної та державної форм власності, має найрозгалуженішу в країні мережу банків-кореспондентів, успішно співпрацює з Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Міжнародною фінансовою корпорацією, іншими провідними міжнародними фінансовими організаціями, іноземними банками та фінансово-кредитними інститутами.

За умов впливу негативних зовнішніх факторів нестабільного економічного середовища дієвим інструментом на довгостроковий період є розробка та реалізація гнучкої кредитної стратегії. На сьогодні лише незначна кількість банків розробляє стратегію управління ризиками. Більшість банківських установ орієнтуються лише на реалізацію короткострокових цілей, в результаті чого погіршується їх дохідність та фінансова стійкість.

Стратегія держави у банківському секторі базується як на цілях економічного зростання, так і на завданнях держави як акціонера комерційних банків та розрахована на втілення протягом 5 років [11].

Головні завдання стратегії у банківському секторі: значне зниження присутності держави у банківському секторі через повний, або частковий продаж банків державного сектору, збільшення конкуренції на банківському ринку, підтримка фінансової стабільності, відновлення кредитування реального сектору економіки, підвищення доступності банківських послуг.

Нова стратегія розвитку держбанків має дев'ять цілей:

Перша – встановити фінансову стабільність через контроль за інфляцією, ризиками, ліквідністю та капіталом.

Друга – підвищення доступності фінансування.

Третя – доступ до банківських послуг для жителів сіл.

Четверта – скорочення обігу готівки з метою мінімізації тіньової економіки.

П'ята – створення умов для окупності інвестицій.

Шоста – розвинуте корпоративне управління.

Сьома – прибрати тиск проблемних активів на банківські баланси.

Восьма – мінімізувати вплив держави як акціонера на банківський сектор.

Дев'ята – забезпечити конкурентні умови роботи державних банків.

Стратегії кожного окремого банку мають включати наступні елементи: покращення корпоративного управління та створення наглядових рад, більшість яких складатиметься з незалежних професійних членів, і зокрема реформа корпоративного управління є основною передумовою для реалізації стратегії; стабільна операційна платформа, належний рівень капіталізації та стабільна ІТ-інфраструктура; стратегічний фокус кожного банку, який дає можливість кожному з них на базі індивідуальних конкурентних переваг базувати розвиток банку; скорочення ризиків, пов'язаних з державою – зменшення частки державних ОВДП у балансах банків та рівня кредитування державних підприємств; врегулювання питання проблемних активів.

Кредитна стратегія банку має бути спрямована на реалізацію цілей його ефективного функціонування в умовах суттєвих змін макроекономічних показників, системи зміни форм державного регулювання банківської діяльності, кон'юнктури кредитного ринку і пов'язаною з цими факторами невизначеністю. Відсутність відповідної кредитної стратегії за таких обставин може призвести до того,

що кредитні рішення окремих структурних підрозділів банку будуть мати різнонаправлений характер, зумовлювати суперечності та ризиків і зниження ефективності кредитування.

Пропонуємо, крім виділених мети, завдань, цілей та елементів кожного окремого банку при розробці і реалізації нової кредитної стратегії спрямовувати заходи на досягнення таких основних цілей:

- надання кредитів на фінансування рентабельних та економічно перспективних проектів, які б відповідали стратегічним цілям банку;
- забезпечення оптимального співвідношення між темпами росту обсягу кредитного портфеля та темпами підвищення його якості;
- сприяння розвитку довгострокових відносин з клієнтами та збереження високого рівня довіри з їх боку;
- утримання рівня ризику, який би уможлиблював формування кредитного портфеля високої якості і забезпечення його цільового рівня доходності;
- забезпечення фінансової стійкості банку;
- створення високопрофесійного колективу, який би забезпечував високу якість кредитного портфеля банку.

Реалізація оновлених засад стратегічного реформування державного банківського сектору дозволить досягти значних переваг в цілому, зробить його прибутковим та більш привабливим як для іноземних та українських інвесторів, так і для економіки країни через надання доступу до додаткового фінансування по більш привабливих ставках і згенерує додаткові доходи для державного бюджету. Правильно розроблена стратегія дозволить банку не лише вистояти у складних умовах, а й успішно розвиватися.

Висновки з проведеного дослідження. Ефективний розвиток можливий лише за умови активного розвитку реального сектору економіки, який має бути пріоритетним об'єктом банківського кредитування. Кредити, надані підприємствам реального сектору, сприятимуть розвитку виробництва, особливо за умови їх спрямування на модернізацію, технічне переозброєння та інновації.

Встановлено, що на сьогодні політика Національного банку, будучи відносно ефективною в короткостроковому періоді, має обмежену дієвість у системному впливі на формування моделі та темпів економічного зростання в Україні. Зокрема, про це свідчить стагнація кредитування корпоративного сектору економіки. Незважаючи на те, що відсоткові ставки за депозитами в гривні перебувають на найнижчому рівні за останні шість років, а за депозитами в іноземній валюті – на історичному мінімумі, вартість банківських кредитів не є такою, що стимулює збільшення кредитування. Це пов'язано з надвисокою питомою вагою кредитів, що не обслуговуються, у кредитному портфелі банків.

Доведено, що активізація кредитування за прийнятними для суб'єктів господарювання відсотковими ставками та довгими термінами позик потребує комплексного врегулювання. Заходи щодо цього мають стосуватися як необхідності підтримки реального сектору економіки з боку держави, так і стимулювання банків до надання кредитів. Визначено, що стратегія держави у банківському секторі базується як на цілях економічного зростання, так і на завданнях держави як акціонера комерційних банків.

Вважаємо, що нарощування кредитної активності банків і диверсифікація видів кредитної діяльності повинні носити прогнозований характер, забезпечений розробкою чітко сформульованої кредитної стратегії узгодженої з корпоративною та дозволить заздалегідь адаптувати кредитну діяльність банку до майбутніх кардинальних змін можливостей його функціонування.

Література

1. Воронченко О. В. Фінансове забезпечення розвитку реального сектору економіки. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 2. С. 50-56.
2. Грошово-кредитна та фінансова статистика. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65833&cat_id=44578 (дата звернення: 01.04.2018).
3. Данилишин Б. Що стримує зростання кредитування в Україні? URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shcho-strymuye-zrostannya-kredytuvannya-v-ukrayini>. (дата звернення: 22.03.2018).
4. Дзюблюк О. В. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: «Вектор», 2012. 462 с.
5. Діяльність підприємств // Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 02.03.2018).
6. Жукова Н. К. Сучасний стан ринку банківських кредитів в Україні. *Економічний часопис – XXI*. 2011. № 5-6. С. 54-57.

7. Коваленко М.М. Грошово-кредитна політика Національного банку в контексті кредитування реального сектору економіки. *Теорія і тактика державного управління*. 2011. Вип. 3(34). С. 1-9.
8. Огляд ринку банківського кредитування. URL: <http://iser.org.ua/analitika/ekonomichnii-analiz/oglyad-rinku-bankivskogo-kredituvannia>. (дата звернення: 22.03.2018).
9. Островська Н.С. Аналіз стану та динаміки кредитування в Україні (2011-2013 рр.). *Економічний часопис – XXI*. 2014. № 9-10(2). С. 15-18.
10. Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Москва: Дело Лтд, 1995. 768 с.
11. Уряд підтримав оновлені Засади стратегічного реформування державного банківського сектору. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-pidtrimav-onovleni-zasadi-strategichnogo-reformuvannya-derzhavnogo-bankivskogo-sektoru> (дата звернення: 20.03.2018).

References

1. Voronchenko, O.V. (2012), "Financial support for the development of the real sector of economy", *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho Universitetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 2, pp. 50-56.
2. Groshovo-kredytna ta finansova statystyka. 03'2018. [Monetary and financial statistics], available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65833&cat_id=44578. (access date 01.04.2018).
3. Danylyshyn, B. "What constrains the growth of lending in Ukraine?", available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shcho-strymuye-zrostannya-kredytuvannya-v-ukrayini> (access date 22.03.2018).
4. Dzyublyuk, O.V. (Ed.) (2012), *Bankivska systema Ukrainy: stanovlennia i rozvytok v umovakh hlobalizatsii ekonomichnykh protsesiv* [Banking system of Ukraine: formation and development in a globalized economic processes], monograph, Vektor, Ternopil, Ukraine, 462 p.
5. State Statistics service of Ukraine, *Diialnist pidpriemstv* [Activity of enterprises], available at: www.ukrstat.gov.ua. (access date 02.03.2018).
6. Zhukova, N.K. (2011), "The current state of the of bank credits market in Ukraine", *Ekonomichnyi Casopys-XXI*, no. 5-6, pp. 54-57.
7. Kovalenko, M.M. (2011), "Monetary policy of the National Bank in the context of crediting for the real economy of the state government", *Teoriia i praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 3(34), pp. 1-9.
8. "Bank lending market overview", available at: <http://iser.org.ua/analitika/ekonomichnii-analiz/oglyad-rinku-bankivskogo-kredituvannia>. (access date 22.03.2018)
9. Ostrovska, N.S. (2014), "Analysis of state and dynamics of crediting in Ukraine (2011-2013)", *Ekonomichnyi Casopys-XXI*, no. 9-10(2), pp. 15-18.
10. Rose, P.S. (1995), *Bankovskiy menedzhment* [Commercial bank management], Delo Ltd, Moscow, Russia, 768 p.
11. "The government supported the updated Principles of strategic reform of the public banking sector", available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-pidtrimav-onovleni-zasadi-strategichnogo-reformuvannya-derzhavnogo-bankivskogo-sektoru>. (access date 20.03.2018).

Стаття надійшла до редакції 09.04.2018 р.

Рецензент: д.в.н., професор Подільського державного аграрно-технічного університету М.В. Місюк